

HJÄLMAREN

Biosfärinitiativ Hjälmalarlandskapet

Under hösten 2023 har representanter från 47 olika organisationer träffats och resonerat om möjligheter och utmaningar med att bilda ett biosfärområde i landskapen runt Hjälmaren.

Resultatet av denna process har sammanställts i en förstudie som finns att läsa på orebro.se/hjalmaren eller direkt [här](#). Alla organisationer som har deltagit har nu möjlighet att komma in med synpunkter på förstudien till biosfärinitiativet.

Biosfärområden är en del av Unescos vetenskapliga program *Man and the Biosphere* och är ett mellanstatligt program med syfte att på vetenskaplig grund förbättra relationen mellan människan och dess miljö i lokala sammanhang med stöd av ett globalt nätverk.

Ett biosfärområde är ett geografiskt avgränsat modellområde där nya metoder utvecklas utifrån lokala initiativ och genom lokal samverkan. Ett biosfärområde fungerar som en samverkansmodell där det är möjligt att samla en bedd av myndigheter, näringslivsaktörer och civilsamhälle för att tillsammans identifiera gemensamma hållbarhetsproblem och lösningar. Ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet är lika viktiga aspekter i modellen.

Ett biosfärområde utgör inte något juridiskt skydd för mark eller vatten, inga förbud, krav eller inskränkningar i äganderätt, nyttjanderätt eller brukanderätt utöver de som gäller inom de skyddade områden som redan finns i biosfärområdet. Deltagande i biosfärområdet sker helt på frivillig grund.

Lämna dina synpunkter senast den 13 september 2024 till markplaneringsochexploateringsnamnden@orebro.se, märk ditt svar med dnr Moe 460/2023.

Process

Processen har hittills i huvudsak utgjorts av fyra workshops samt ett antal separata avstämningar och dialoger efter behov under hösten och vintern 2023/2024.

- **Workshop ett, Örebro:** resonemang om nyttor med ett biosfärområde i landskapen på och kring Hjälmaren samt resonemang om möjliga fokusområden för biosfärområdet.
- **Workshop två, Eskilstuna:** konkretisering av möjliga fokusområden och en första diskussion om principer för geografisk avgränsning.
- **Workshop tre, Vingåker:** fortsättning om möjlig geografisk avgränsning samt diskussion utifrån markägarperspektivet om principer att ta fasta på i fortsatt arbete.
- **Workshop fyra, Katrineholm:** medskick/reflektioner över tidigare workshops samt resonemang om förutsättningar och lämplig struktur för hur biosfärområdet kan organiseras.
- **Träffar med lantbrukare i Vattenriket:** två träffar med en aktiv lantbrukare i biosfärområde Vattenriket i Kristianstad har hållits där det har getts möjlighet att ställa frågor och resonera utifrån markägarperspektivet.

Kort om förstudien

Förstudien är resultatet av de workshops och dialoger som hölls under hösten och vintern 2023/2024. En naturlig följd av det stora antal organisationer som har deltagit är att förstudien är relativt bred och innehåller flera fokusområden och en mängd möjliga insatser.

Gemensamt för insatserna är att de alla syftar till att både bygga och sprida kunskap samt att påbörja ett arbete som driver på omställningen till ett hållbart samhälle. Insatserna kräver även

Sista dag för
synpunkter:

13 september
2024

samverkan mellan olika organisationer och samhällssektorer som kontinuerligt behöver formulera och uppdatera sina behov och förutsättningar.

Förstudien ska inte läsas som en beslutad verksamhets- eller projektplan utan den beskriver de behov som identifierats under processen samt en ambition och viljeinriktning om hur behoven kan omhändertas. Vilka insatser som faktiskt genomförs är något som kommer att beslutas inom biosfärkandidatorganisationen tillsammans med olika samverkanspartners. Beslutsprocessen kommer att vara behovsdriven för att det ska vara möjligt att prioritera bland föreslagna insatser. I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att förstudien inte är fullständig; nya insatser kan tillkomma och befintliga kan prioriteras ned.

I förstudien har sex möjliga fokusområden för biosfärinitiativet identifierats:

- Ekosystem och biologisk mångfald (tex. åtgärder för att minska konsekvenserna av uppvärmningen av Hjälmarens och säkra friska ekosystem i landskapet).
- Mark- och vattenanvändning (tex. vattenfördröjande åtgärder för att minska risken för översvämningar och näringsläckage till vattendrag).
- Lärande och kunskapsuppbyggnad (tex. lärplatser och forskningssamverkan).
- Livsmedelsförsörjning (tex. kolinlagring och förädling av fisk).
- Landsbygdsutveckling (tex. samordnad planering över kommun- och länsgränser och insatser för att stärka civilsamhället).
- Besöksnäring och friluftsliv (tex. utveckling av ledinfrastruktur och natur- och kulturturism).

Tidsplan

Förstudien är nu publicerad och alla organisationer som har deltagit har möjlighet att komma in med synpunkter till biosfärinitiativet. Sista dag att göra det är den 13 september 2024.

För att samla ihop de synpunkter som kommer in kommer en sista workshop att hållas den 16 oktober 2024 i Örebro. Syftet med den workshoppen är att säkerställa ett samförstånd om den slutgiltiga versionen av förstudien. Denna planeras att lämnas in som en ansökan om kandidatstatus till den nationella biosfärkommittén i slutet av oktober 2024.

Vid ett positivt beslut från den nationella biosfärkommittén inleds en kandidatur från 2025. En kandidatur pågår ofta i cirka tre år. Under kandidaturen ska man visa på att man kan fungera som ett biosfärområde, processer och projekt startas därför upp för att ge biosfärområdet dess identitet. Under kandidaturen arbetar man med att samla in de uppgifter som behövs för att skriva den formella ansökan till Unesco.

Kontaktuppgifter

Vid frågor går det bra att kontakta projektledarna:

- Gustav Axberg: 019-21 18 64 alternativt gustav.axberg@orebro.se
- Linnea Hagenbjörk: 019-21 31 65 alternativt linnea.hagenbjork@orebro.se

Save the date!

Workshop 16
oktober 2024